

NO. VIII / 2005

ISSN 1301-2746

ADALYA

SUNA-İNAN KIRAÇ AKDENİZ MEDENİYETLERİ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ
SUNA & İNAN KIRAÇ RESEARCH INSTITUTE ON MEDITERRANEAN CIVILIZATIONS

ADALYA

SUNA-İNAN KIRAÇ AKDENİZ MEDENİYETLERİ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ YILLİĞİ
THE ANNUAL OF THE SUNA & İNAN KIRAÇ RESEARCH INSTITUTE ON MEDITERRANEAN CIVILIZATIONS

ADALYA

Vehbi Koç Vakfı

Suna - İnan KIRAÇ Akdeniz Medeniyetleri
Araştırma Enstitüsü Yıllık Dergisi
Yönetim Yeri: Barbaros Mh. Kocatepe Sk. No. 25
Kaleici 07100 Antalya Tel: +90 242 243 42 74
Faks: +90 242 243 80 13 e.posta: akmed@akmed.org.tr
Yayın Türü: Yerel Süreli Yayın **Sayı:** VIII - 2005
Sabibi: Vehbi Koç Vakfı Adına Erdal YILDIRIM
Sorumlu Müdür: Kayhan DÖRTLÜK
Yapım: Zero Prodüksiyon Ltd., İstanbul
Arslan Yatağı Sk. Sedef Palas No. 35/2
Cihangir 34433 İstanbul
Tel: +90 212 244 75 21 Faks: +90 212 244 32 09
Baskı: Graphis Matbaa
Yüzöl Mh. Matbaacilar Sit. 1. Cadde 139 Bağcılar - İstanbul

Bilim Danışma Kurulu / Editorial Advisory Board

Haluk ABBASOĞLU

Ara ALTUN

Oluş ARIK

Cevdet BAYBURTLUOĞLU

Tuncer BAYKARA

Jürgen BORCHHARDT

Jacques des COURTILS

Ömer ÇAPAR

Vedat ÇELGIN

Bekir DENİZ

Refik DURU

Serra DURUGÖNÜL

Hansgerd HELLENKEMPER

Fahri IŞIK

Havva İŞKAN-IŞIK

Frank KOLB

Max KUNZE

Thomas MARKSTEINER

Wolfram MARTINI

Gönül ÖNEY

Mehmet ÖZSAIT

Urs PESCHLOW

Scott REDFORD

Martin Ferguson SMITH

Oğuz TEKİN

Gülsün UMURTAK

Burhan VARKIVANÇ

Michael WÖRRLER

Martin ZIMMERMAN

Yayın Yönetim / Editing Management

Kayhan DÖRTLÜK

Tarkan KAHYA

Çeviriler / Translations

T. M. P. DUGGAN

İnci TÜRKOĞLU

Yazışma Adresi / Mailing Address

Barbaros Mah. Kocatepe Sk. No. 25

Kaleici 07100 ANTALYA-TURKEY

Tel: +90 242 243 42 74 • Fax: +90 242 243 80 13

akmed@akmed.org.tr

www.akmed.org.tr

ISSN 1301-2746

İçindekiler

M. Hamdi Kan - Erkan Dündar	
“ <i>Madduwatta ve Zippasla Dağı Ülkesi</i> ”	1
Jürgen Borchhardt	
“ <i>Europa im Vilayet Antalya</i> ” Westliche und östliche Mythologie an der Küste Lykiens	17
Claudia Tempesta	
“ <i>Antiochus IV Epiphanes and Cilicia</i> ”	59
Sencan Özbilge Altınoluk	
“ <i>Some Obols and Hemiobols from Anamur Museum</i> ”	83
Birol Can	
“ <i>Antoninler Dönemi Baroğu Işığında Aspendos Tiyatrosu Bezemeleri</i> ”	89
Nevzat Çevik	
“ <i>New Finds from Neapolis Regarding the Cult of the Dead</i> ”	121
Emanuela Borgia	
“ <i>A New Funerary Cippus from Elaiussa Sebaste: Some Considerations Concerning Onomastics and Kinship</i> ”	135
Taner Korkut	
“ <i>Pisidia'da Chthonik Aphrodite Kültü</i> ”	151
Mehmet Özsait - Guy Labarre - Nesrin Özsait	
“ <i>Recherches dans le village de Kağılcık (Pisidie) -Le sanctuaire rupestre et les inscriptions-</i> ”	167
Süleyman Bulut	
“ <i>Likya - Pamfilya - Pisidya Sinir Bölgesinden Sıradışı İki Zeytinyağı İsligi</i> ”	191
Selda Baybo	
“ <i>Glasfunde aus der “Weststadt” in Limyra aus den Kampagnen 2002-2004</i> ”	211
Ayşe Aydin	
“ <i>Kilikya ve İsaurya'daki Trikonkhos Planlı Yapılar</i> ”	241
Semih Yıldız Ötüken	
“ <i>2002 Yılı Demre-Myra Aziz Nikolaos Kilisesi Kazısı ve Duvar Resimlerini Koruma-Onarım ve Belgeleme Çalışmaları</i> ”	263
Nilay Karakaya	
“ <i>The Burial Chamber Wall Paintings of Saint Nicholas Church at Demre (Myra) Following Their Restoration</i> ”	287

Ayşe Ç. Türker	
“ <i>Myra'da Aziz Nikolaos'un Yağ Kültüyle İlişkili Seramik Kaplar</i> ”	311
Sema Bilici	
“ <i>Alanya-Tersane ve Kızıl Kule Çevresinden Bir Grup Sırılı Seramik</i> ”	329
Z. Kenan Bilici	
“ <i>A German Token Uncovered During the Alanya Citadel Excavations</i> ”	351
T. M. P. Duggan	
“ <i>Supplementary Data to be Added to the Chronology of Plague and Earthquakes in Antalya Province and in Adjacent and Related Areas</i> ”	357

Some *Obols* and *Hemiobols* from Anamur Museum

Sencan Özbilge ALTINOLUK*

The present study presents some unpublished small unit silver coins in Anamur Museum. All but one originally belonged to Cilician cities, namely Kelenderis (6), Nagidos (4), Tarsos (1) and Paphos (1) in Cyprus.

Coin minting in Cilicia began in the latter half of the 5th century BC and the first cities to mint were Nagidos, Kelenderis, Soloi, Tarsos, Mallos and Issos, from west to east respectively. As these cities began minting under Persian rule, their coins naturally bear Persian influence in regard to both their iconography and some of the inscriptions on them. The 4th century BC was the peak time for the Persian influence and this is further verified by the coins minted by the Cilician cities on behalf of the Persian satraps.

The Kelenderis (modern Aydıncık) coins in the catalogue (nos. 1-6) bear the protome of Pegasos on their obverse, while there is the protome of a squatting goat on their reverse and the name of the city is given as KE or KEΛ. The meaning of the word Kelenderis is related to the goat. As some goat species were named *kelades* and some coins from Kelenderis carry goat depictions, it is plausible to think that we are faced with a "speaking type". The units in the catalogue are *obols* and *hemiobols* minted to the Persian standard.

The earliest coins of Nagidos (modern Bozyazı), to the east of Kelenderis, are dated to the last quarter of the 5th century BC. The silver *staters* of the city carry the depiction of an enthroned Aphrodite on the obverse and a standing figure of Dionysos on the reverse. However, on the coins of the first quarter of the 4th century BC, there is the head of Dionysos on the obverse, while there is a head of Aphrodite on the reverse. On the small silver units, there is the head of Aphrodite on the obverse while there is the head of Dionysos on the reverse. The Nagidos coins in our catalogue (nos. 7-10) are *obols* dated to the end of the 5th and the first quarter of the 4th century BC. The inscription is N or NATI in the various mintings.

The earliest coins of Tarsos are dated to the third quarter of the 5th century BC. As Tarsos was the center of the Persian satrap, the inscriptions on its *staters* and smaller units are in Aramaic. Tarsos is represented by only a single coin in our catalogue, and it carries the depiction of Baaltars, the local deity on the obverse, while there is the protome of a wolf on the reverse. Such coins are usually defined as "*incerti*" in the catalogues.

The last coin (no. 12) in our catalogue is an obol of Paphos in Cyprus and it is dated to the reign of Stasandros, a Persian satrap of the region.

* Arş. Gör. Sencan Özbilge Altınoluk, İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Beyazıt - İstanbul.
I am grateful to Ramazan Peker, the director of Anamur Museum, for his permission to work on these coins, and to Enver Sağır for his continuous help during my work at the museum.

Catalogue

Kelenderis

Last quarter of the 5th century BC

Obv.: Forepart of Pegasus l. with a curved wing, border of dots.

Rev.: Forepart of goat kneeling l., head reverted.

Ref.: SNG Cop. Cilicia, 79 ff.; SNG Paris, 80 ff.; SNG Pfälzer, 715 (goat r.).

1 AR obol, 0.80 gr., 9 mm. Inv. No. 4.7.2001 (rev. KE)

2 AR obol, 0.60 gr., 8 mm. Inv. No. 2.4.2003 (rev. KE)

3 AR hemiobol, 0.45 gr., 6 mm. Inv. No. 2.5.2003 (rev. KEΛ)

4 AR hemiobol, 0.40 gr., 7 mm. Inv. No. 2.2.2002 (rev. KE)

5 AR hemiobol, 0.30 gr., 6 mm. Inv. No. 2.6.2003 (rev. KE)

6 AR hemiobol, 0.30 gr., 7 mm. Inv. No. 2.7.2003 (rev. KEΛ)

Nagidos

Ca. 420-380 BC

Obv.: Head of Aphrodite almost facing, hair in sphendone.

Rev.: Head of youthful Dionysos almost facing, wearing ivy-leaf wreath, N

Ref.: SNG Levante, 6; SNG Pfälzer, 954.

7 AR obol, 0.67 gr., 9 mm. Inv. No. 4.1.2001.

8 AR obol, 0.67 gr., 9 mm. Inv. No. 4.3.2001.

Obv.: Head of Aphrodite r., hair in sphendone.

Rev.: Head of Dionysos r., ΝΑΓΙ

Ref.: SNG Aulock, 5750; SNG Levante, 3.

9 AR obol, 0.60 gr., 11 mm. Inv. No. 4.4.2001.

Obv.: Head of Aphrodite l.

Rev.: Head of Dionysos l. ΝΑΓΙ

Ref.: Cf. SNG Paris, 11.

10 AR obol, 0.60 gr., 11 mm. Inv. No. 2.3.2004.

Tarsos

Middle of the 4th Century BC

Obv.: Baaltars seated, resting on sceptre, holding bunch of grapes and ear of corn in r. hand.

Rev.: Forepart of wolf; above, crescent.

Ref.: BMC Lycaonia, 84 ff.; SNG Levante, 223 ff (incerti); SNG Paris, 443-456 (incerti); SNG Cop. Cilicia, 317-318; SNG Aulock, 5422 (incerti); Göktürk, 57-58 (incerti); SNG Pfälzer, 1271-1274.

11 AR, hemiobol, 0. 50 gr., 10.5 mm. Inv. No. 3.4.2001.

Paphos (Cyprus)

Time of Stasandros, ca. 450 BC

Obv.: Bull standing l., above winged solar disk, border of dots.

Rev.: Eagle standing l., behind, olive spray. Legend obscure.

Ref.: SNG Cop. Cyprus, 27-30; BMC Cyprus, 24 ff.

12 AR obol, 0, 70 gr., 11 mm. Inv. No. 3.2.2001.

Abbreviations

BMC Lycaonia	G. F. Hill, British Museum Catalogues. Catalogue of the Greek Coins of Lycaonia, Isauria and Cilicia (1900).
BMC Cyprus	G. F. Hill, British Museum Catalogues. Catalogue of the Greek Coins of Cyprus (1900).
Göktürk	T. Göktürk, "Small coins from Cilicia and surroundings", O. Casabonne (ed.), Mecanismes et innovations monétaires dans l'anatolie achéménide. Numismatique et histoire, Actes de la Table Ronde Internationale d'Istanbul, 22-23 mai 1997, Varia Anatolica XII (2000) 143-151.
SNG Aulock	Sylloge Nummorum Graecorum. Deutschland. Sammlung v. Aulock, 13. Heft, Kilikien (1966).
SNG Cop., Cilicia	Sylloge Nummorum Graecorum, The Royal Collection of Coins and Medals, Danish National Museum, Lycaonia-Cilicia, Copenhagen (1956).
SNG Cop., Cyprus	Sylloge Nummorum Graecorum, The Royal Collection of Coins and Medals, Danish National Museum, Cyprus-Cappadocia, Uncertain Coins, Imperial Cistophori (1956).
SNG Levante	Sylloge Nummorum Graecorum Switzerland I, Levante-Cilicia, Credit Suisse Berne, Numismatic Department (1986).
SNG Paris	Sylloge Nummorum Graecorum France 2, Cabinet des Médailles, Cilicie, Bibliothèque Nationale / Numismatica Ars Classica (1993).
SNG Pfälzer	Sylloge Nummorum Graecorum. Deutschland. Pfälzer Privatsammlungen 6. Band Isaurien und Kilikien (2001).

Özet

Anamur Müzesi'ndeki Bazı *Obol* ve *Hemioboller*

Bu çalışmada Anamur Müzesi'nde yer alan ve yayımlanmamış bazı küçük birimde gümüş sikkeler tanıtılacaktır. Söz konusu sikkeler, biri hariç, esas olarak Kilikya Bölgesi kentlerine aittir. Bu kentler: Kelenderis (6), Nagidos (4), Tarsos (1) ve Kıbrıs'taki Paphos (1).

Kilikya Bölgesi'nde sikke darbı İ.O. 5. yy.'ın ikinci yarısında başlamış olup en erken sikke darbeden kentler arasında, batıdan doğuya doğru, Nagidos, Kelenderis, Soloi, Tarsos, Mallos ve Issos bulunmaktadır. Pers İmparatorluğu'nun egemenliği altında oldukları dönemde sikke darbına başlayan bu kentlerin sikkeleri, doğal olarak, gerek ikonografik gerekse üzerlerinde yer alan yazılar açısından Pers etkisi taşımaktadır. İ.O. 4. yy. ise Pers etkisinin en güçlü olduğu dönemdir. Bunu, bölgede faaliyet gösteren Pers satrapları adına Kilikya kentlerinde basılmış sikkeler de doğrulamaktadır.

Katalogda yer alan Kelenderis (bugün Aydıncık) sikkelerinin (no. 1-6) ön yüzlerinde Pegasos protomu, arka yüzlerinde ise çömelmiş keçi protomu yer almaktır kentin adını işaret eden yazı KE veya KEΛ şeklindedir. Kelenderis, sözcük anlamı olarak keçi ile ilişkilidir. Bazı keçi türleri *kelades* olarak adlandırıldığından ve de Kelenderis'in bazı emisyonları üzerinde keçi betiminin bulunmasından yola çıkılarak, burada "konuşan bir tipin" varlığının söz konusu olduğu düşünülmektedir. Katalogdaki birimler, obol ve hemiobol olup Pers standardında basılmışlardır.

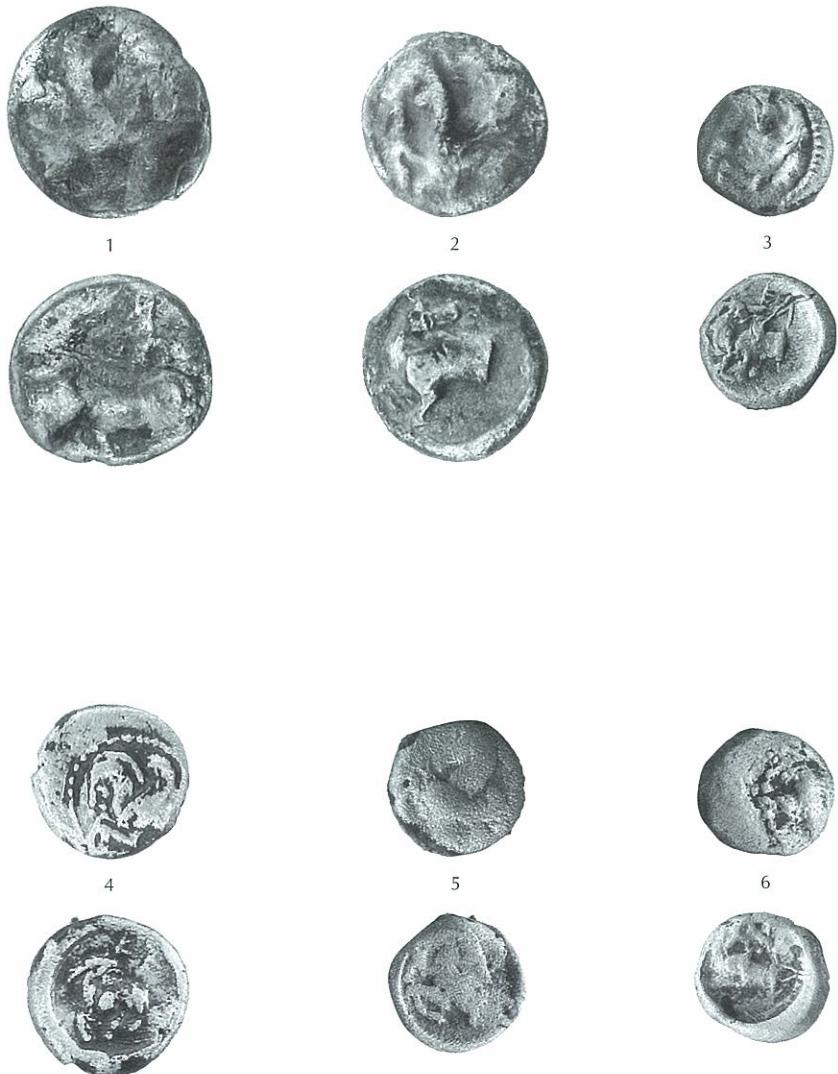
Kelenderis'in doğusunda yer alan Nagidos'un (bugün Bozyazı) en erken sikkeleri İ.O. 5. yy.'ın son çeyreğine tarihlenmektedir. Kentin gümüş staterlerinin ön yüzünde tahtta oturan Aphrodite, arka yüzünde ise ayakta Dionysos betimlenmiştir. İ.O. 4. yy.'ın ilk çeyreğine tarihlendirilen sikkelerde ise ön yüzde Dionysos, arka yüzde Aphrodite başları görülür. Küçük gümüş birimlerde ön yüzde Aphrodite, arka yüzde Dionysos başı bulunmaktadır. Katalogda yer alan sikkeler (no. 7-10) İ.O. 5. yy.'ın sonları ile İ.O. 4. yy.'ın ilk çeyreği arasında tarihlenmeye olup obollerden oluşmaktadır. Yazı ise bazı emisyonlarda yalnızca N iken, bazı emisyonlarda ise NAΓΙ şeklindedir.

Tarsos'un en erken sikkeleri İ.O. 5. yy.'ın üçüncü çeyreğine tarihlendirilmektedir. Kentin aynı zamanda bir Pers satraplık merkezi olması itibarıyle stater ve daha küçük birimlerde basılmış sikkelerinde yazı Aramice'dir. Katalogda tek sikke ile temsil edilen (no. 11) Tarsos'un gümüş sikkesinde ön yüzde bölgenin yerel tanrı Baaltars'ı, arka yüzde ise bir kurt protomunu görmekteyiz. Bu sikkeler kataloglarda genellikle "incerti" (belirsiz) olarak tanımlanmıştır.

Katalogda yer alan son sikke (no. 12) Kıbrıs'taki Paphos'a ait bir oboldür. Bu sikke, bölgede Persler adına satraplık yapan Stasandros dönemine tarihlendirilmektedir.

Enlarged three times

Enlarged three times

